

ŠTEV. 7

1936/37

LETNIK 67

Fr. Ločniškar:

Materi.

(Ob prazniku naših mater na Marijino Oznanjenje.)

V deželo daljno plava misel moja,
ki komaj jo meglen spomin dosega:
kot v sanjah zrem, kako do tega brega
privedla me je roka tvoja.

Tvoj duh z menoj je hodil brez pokoja
in čuval pota moja vsega zlega;
zdaj mrak nad težke tvoje dneve lega
in sam ostal bom sred življenja boja.

Ti dala vse na pot si mi življenja:
zato si zdaj kot roža ovenela,
ki hrani za bodoči rod semenja.

Kot zarja potniku mi boš blestela,
kazala mi izhod iz dni trpljenja
tja, kjer pomlad bo večno nam cvetela.

Ivan Podobnikar:

Pomladna pesem.

Že pusta ravan
je tiho zazelenela
in v plašč vstajenja
se veselo je odela.

Drobne ptičke so zapele,
da so njih glasovi mili
čez gore — še vedno bele —
tiho, božajoče zadoneli.

Povsod že kuka cvetje
živobarvno izpod ruš
kot upi, nade, želje
naših mladih duš ...

Joža Lovrenčič:

Tonca iz lonca.

Nenavadna zgodba iz starih časov.

6.

red Tonovo hišo je bilo poslej dan za dnevom vse živo. Po vasi se je raznesla novica, da imajo drobcenega fantka, in otroci so prihajali, da bi ga videli, zakaj kar so slišali o njem, jih je tako mikalo, da bi se radi prepričali, če je res.

In so videli, da je res.

Tonca je bil majčken, a uren in bister, da mu niso bili kos. Veselo so se zasmeli, ko so ga zagledali pritlikavčka, čudili se njegovemu obrazku z živimi očmi, lepim noskom, rdečimi polnimi lički, s smehljajočimi usteci, prijemali ga za ročice, mu pripovedovali ob prstkih, kako je nesel palček v mlin, kazalček prinesel iz mlina, sredinček lepo skuhal, prstanček počuhal, mezinček pa vse pojedel, a je le majčken ostal.

»Kakor ti,« so še dodali in se od srca smejali.

Tudi Tonca se je smejal.

»Ali znaš tudi že plezati?« ga je vprašal Gruntaričin najmlajši, ki je bil kuhan in pečen pred Tonovo hišo. Drugi so mu rekli, naj ga vpraša, ker bi radi videli njegove nožice.

»Nisem še poskusil,« je povedal Tonca. — »Pa poskusi! Glej, takole

se plezal« je rekel največji med njimi, stopil k hruški, jo objel in se poganjal po deblu navzgor. Ko je dosegel prvo vejo, se je hitro spustil po deblu na tla, zakaj bal se je, da bi prišla Polona in ga nagnala.

Tonca je zadovoljno gledal junaka in se je hotel tudi postaviti. Hruške ni mogel objeti, kakor jo je oni, a vendar se je oprijel debla in iskal raskavih mest v skorji, da bi se laže vzpenjal. Pa ni šlo. Čeveljčki so bili gladki in se ni mogel nanje opirati.

»Sezuj se, sezuj se!« mu je svetoval ves zbor otrok.

Tonca jih je poslušal. Kar na tla je sedel in se sklonil, da bi si odvezal čeveljčke.

Pa mu ni bilo treba. Otroci so se prerivali, kdo bi mu jih razvezal in sezul. Največji je vse odrinil in ga sezul. Tedaj so ga vsi obstopili in gledali njegove nožice in prstke in se smejali, češ da je njihov palec tako velik kakor vsa njegova nožica.

Mali je veselo poskočil, ko je bil bos kakor drugi otroci.

»Zdaj pa pokaži, če znaš res plezati!« mu je dejal največji in stopil k hruški, kjer je počakal, da je pritekel Tonca za njim.

»O, zdaj pa pojdel!« je zaklical Tonca, ko se je vnovič oprjel debla in si pomagal še z nožicami. Urno je plezal, otroci so ga začudeno gledali, zlasti tisti, ki umetnosti plezanja še niso poskusili, ker se niso upali. Kakor žabica rega se je vzpenjal, da so bili vsi mnenja, da pleza hitreje kakor največji.

To priznanje je največjega užalilo in razjezilo. Ne da bi kaj rekel, je iztegnil roko in še dosegel Tonca in ga požgečkal pod mehкими nožicami. Tonca je z obema brcnil, ker ni pomislil, da se samo z ročicama ne bo mogel obdržati na deblu. Ročice so popustile in telebnil je na tla.

Otroci so završčali, največji pa jo je brž popihal izpred hiše na cesto, kjer je počakal, kaj bo.

Vreščanje je priklicalo iz hiše Polono. Mali je bil že pokonci, samo ročico je držal na čelo. Otroci so povedali, kaj se je zgodilo, in Polona je začela na ves glas kričati nad onim na cesti in mu zagrozila, da mu že pokaže, če bi si upal še kdaj k njim.

Dečak se ji je smejal in začel kar na lepem dražiti:

Tonca iz lonca
plezal na hruško,
hruške natrgal,
doli jih vrgel
in pobral — buško!

Polono je tako razdražil, da je vzela iz butare pred hišo krepelce in se spustila za nagajivcem, ki je bežal, kar so ga nesle boste noge, in kričal in ponavljal svoje zmerjanje. Otroci so videli, kako je Polona jezna, in so se bali, da bi se znesla nad njimi, pa je niso čakali. Na vse strani so se razbegli in še sami začeli ponavljati pesem, ki so jo slišali.

Poslej ni bil več mali Tonca Tonov, postal je Tonca iz lonca. Polona je bila huda, a čimbolj je kazala svojo nejevoljo ob tem imenu, tem češče ga je slišala. Vsak, ki je šel pod hišo po cesti, je malega tako poklical in se mu je smejal, ko se je oglasil. Mati ga je karala in mu prepovedala, da se ne sme nikomur oglasiti, ki bi ga tako klical.

»No, saj ni to nič tako hudega!« je menil očka Tona.

»In meni je tako všeč!« je pripomnil Tonca.

»Ali je hudo ali ni hudo, ali ti je všeč ali ti ni, jaz ne maram, da bi se te prijelo ime, ki ti ga je oni nepridiprav dal! Nobenega ne pustim več pred hišo, ki te bo tako poklical, ali če bom slišala, da ti je tako rekla,« je Polona vztrajala pri svojem.

In tako se je zgodilo, da je bilo pred Tonovo hišo vedno manj otrok in da so s časom kar vsi izostali, ker Polona je držala besedo. Samo če je ni bilo doma, so se oprezno približevali, poklicali Tonca iz lonca ter ga vprašali, če ni mame. Ako jim je povedal, da sta sama z očkom, so prišli in se z njim igrali, sicer so jo pobrisali, preden se je prikazala Polona na pragu.

Ker se je bil Tonca privadil otrok, mu je bilo dolg čas, ko si niso več upali prihajati k njemu. Neredko jo je zato skrivoma popihal v vas in se pomešal med otroke že pri prvi hiši, odkoder pa so ga navadno zvabili še dalje po vasi.

Polona je bila ob takih prilikah, ko ga je pogrešila, vsa iz sebe. Iskala ga je okoli hiše, ljubeznivo klicala, a ko se ji ni oglasil, je vedela, da je moral med otroke. Ni ji dalo miru. Šla je po vasi, povpraševala od hiše do hiše in ko ga je našla, se je znesla nad otroki, malega pa pobrala in karala ter nesla domov.

Otroci v smeh in za njo.

Tonca iz lonca
bi romal rad v Rim,
pa Pikapolonca
priteče za njim.

Tonca iz lonca
brž mora domov,
da Pikapolonca
bob dá mu siróv!

Tako so se znašali nad Polono, ki svoji jezi ni mogla dati drugače duška, kakor da je pobirala kamenje in ga lučala v razposajene paglavce. Pa ni nič izdalo. Spretno so se umikali kamenju in še bolj kričali. Ustrašili so se in obmolknili ter zbežali šele, ko je prišel iz izbe Tona in izpod hruške zavpil nad njimi.

Toncu je bila tudi ta pesem všeč in čudil se je materi, da je tako huda. Ko je bil sam in je mislil, da ga ne sliši, jo je ponavljal, kakor jo je ujel v svoja ušesca. Očka se mu je smejal, če ga je slišal, in zato jo je Tonca še bolj pogumno pel, dokler je ni izkupil.

V pesku, ki ga je bil nanosil Tona pred hišo, da bi se mali v njem igral in preganjal čas, je ob gradnji cest in predorov pozabil, da mama na klopi pod hruško pere. Na ves glasek je zapel prvi kos pesmi, kar je začutil, da ga je zgrabila neusmiljena roka trdo okoli prsi in ga dvignila. Prestrašeno je pogledal in ni mogel verjeti, da je mama.

»Čakaj, ti neubogljivec! Ali se to pravi mater poslušati in spoštovati?« Polona je bila huda in ga je — našeškala.

Tonca je tedaj prvič zajokal, zakaj bil je prvič tepen. Mati ga je odložila in mali je videl, da ji je težko in da se ob njegovem joku komaj premaguje, da ne bi še sama jokala. Tudi očka ga je prišel tolažiti. Ko je videl, da ima jok tako moč, da je radi njega pustil očka delo, se je začel še bolj dreti. In tedaj je prišla še mati k njemu in ga mi-

lovala pa mu obljubljala, da ga ne bo več tepla, če bo priden. Pa ni vse nič pomagalo. Ko so se začeli doli na cesti zbirati otroci in so še odrasli prihajali pred hiše in gledali, kaj se godi pri Tonu, je bilo Poloni neznansko žal, da se je spozabila nad otročkom in se tako dala ljudem v zobe, kako je trda in neusmiljena z nedolžnim nebogljenčkom.

Tudi Tonu je bilo nerodno. Tedaj je pogledal v medenko in videl, da je tam na koncu veje, ki bi jo s tal lahko dosegel, ena hruška že lepo rumena. Nič ni rekel, segel je po njej, jo utrgal in jo pomolil Toncu.

Mali je z obema ročicama hlastnil po njej in pri priči pozabil jokati. Polona je bila vsa vesela, da ji je mož tako lepo potolažil otroka, in oddahnila se je, ko so se radovedneži porazgubili tam doli s ceste.

»Viš, Tonca, če boš priden, boš vsak dan zdaj jedel hruške! Poglej, koliko jih je!« se mu je podobrikala Polona in pokazala na drevo.

»Dobre hruške, boljše ko bob!« ji je povedal Tonca in pokazal medenko; ogrizena je bila že od vseh strani, kakor bi jo oglodal polh, zakaj Tonca ni imel večjih zobkov ko ta sladkosnedi godrnjač, ki so mu Polonine medenke tudi dišale.

»Ali bi rad še katero?« ga je vprašal Tona, ko je videl, da je do pešká objedel hruško in ni vedel, kaj bi napravil z otrebkom.

»Tisto vrzi kar proč, da se ne zadaviš!«

Poslušal je mater Polono, zagnal otrebek v travo, potem pa se z ročicama potrepljal po trebuščku.

»Tonca zdaj sit!« se je pohvalil.

»Prav je, da si sit, samo siten več ne bodi!« je dejala Polona in šla h klopi, kjer jo je čakalo v čeburu namočeno perilo. Tona pa se je vrnil v izbo in pri svojem delu požvižgaval.

Hruška medenka pa je bila posledj dan za dnem večja skušnjava za Tonca, dokler se ni v njej prečudno odločila usoda njegovega življenja.

(Dalje.)

Fr. K.

Pomladna.

*Sonce spet prijazno sije,
novo nam življenje klije.*

*Cvetje novo pesem poje,
pesem čista, sveta to je.*

*Praznik polja je poljubil,
ptičke v gozdu je zasnuvil.*

*V zemljo in nebo udarja,
ne prestraši se viharja.*

*Mi z Marijo se igramo,
v sredi Jezusa imamo.*

Kako je Jožek „Boga strašil“.

Post se je pričel. Tisti žalostni čas cerkvenega leta, ko je v cerkvi tako pusto in prazno, saj so takrat oltarji brez cvetlic in vsega drugega okrasja, saj je vse v modrih in temnih barvah. Nikjer ni nič belega, nikjer nič rdečega, še na prižnici ne. Čas pokore je!

Jožku se je zdelo v tem času tako zelo žalostno v cerkvi, pa vendar tudi zanimivo, saj je poslušal postne pridige in nosil pri križevem potu svečo od postaje do postaje. A najzanimivejše je bilo tisto, česar je moral Jožek čakati dolgih šest tednov štiridesetdnevnega posta, zadnjega tedna, velikega tedna.

Pa nikar ne mislite, da si je velikega tedna želel samo zaradi lepo pisanih pirhov, debelih pomaranč in sladkih potic. Kaj še! Zaradi pomembnih cerkvenih obredov si je tako želel velikega tedna. Pa še to ne zaradi tistih dolgih ceremonij na veliki petek in soboto dopoldne, ampak predvsem zato, da bi »Boga strašil«.

To vam je pa nekaj čudnega, kaj? Mali Jožek — pa bo samega Boga strašil? Saj se ga še nekaj let mlajša sestra Majdica ne boji, se ga bo pa bal sam Bog? Ta je pač malo predrzna, kaj?

Pa je bilo vendarle res. Le kar poslušajte, kako se je to »brezbožno« delo malega Jožka zgodilo.

Komaj so se začele na cvetno soboto velikonočne počitnice, že je mali Jožek začel prositi ateka:

»Ljubi očka, daj, preskrbi mi debelo palico, ki jo bom rabil na veliko sredo in četrtek popoldne!«

In res, ljubi očka se je dal takoj pregovoriti in odšel še tisto popoldne z Jožkom v gozd, kjer sta odžagala prav debelo vejo in jo oklestila. Debela in težka je bila ta palica, da jo je mali Jožek komaj vzdignil in nesel domov.

Najvažnejše Jožkovo delo pa se je začelo na veliki torek po cvetni nedelji. Takrat je bilo namreč treba iti nabirat zabojev in sodov po mestu. Jožek se je pridružil nekaterim svojim tovarišem in skupaj so odšli na »biro«.

Vse so zvlekli skupaj: lesene zaboje, ki so jih dobili po trgovinah, manjše sode od petroleja in vina in še marsikaj druge lesene robe. Vse to so zanesli v »mežnarijo« in tam je cerkovnik Jur vse spravil v klet in jo zaklenil, kajti Jožek in tovariši so se bali, da ne bi kdo teh njihovih zakladov pokradel in jih porabil za stvari, ki jim niso bile namenjene.

Prišel je težko zaželjeni popoldan na veliko sredo. Ob štirih so se začele večernice, a naš Jožek je bil že ob dveh pri cerkovniku Juriju. Tam se je nabralo še vse polno drugih dečkov, ki so z največjim veseljem in vsi polni navdušenja nosili zaboje in sode in drugo leseno robo na trg pred cerkev in jih tam zlagali na kup, ki je vedno bolj in bolj rasel. Kajti neprestano so dečki prinašali še novih zabojev od doma in iz mestnih trgovin. Pravcati vik in krik je nastal pred cerkvijo, tako da je moral cerkovnik Jur premnogokrat poslati pridnega ministranta Francka pred cerkev mirit razposajene in nepočakane Jožkove tovariše.

Jožek se je postavil s svojo debelo gorjačo v rokah naravnost pred glavni vhod v cerkev in je vsak trenutek odpiral velika vrata, da bi videl, koliko sveč še gori na velikem trikotniku pred oltarjem.

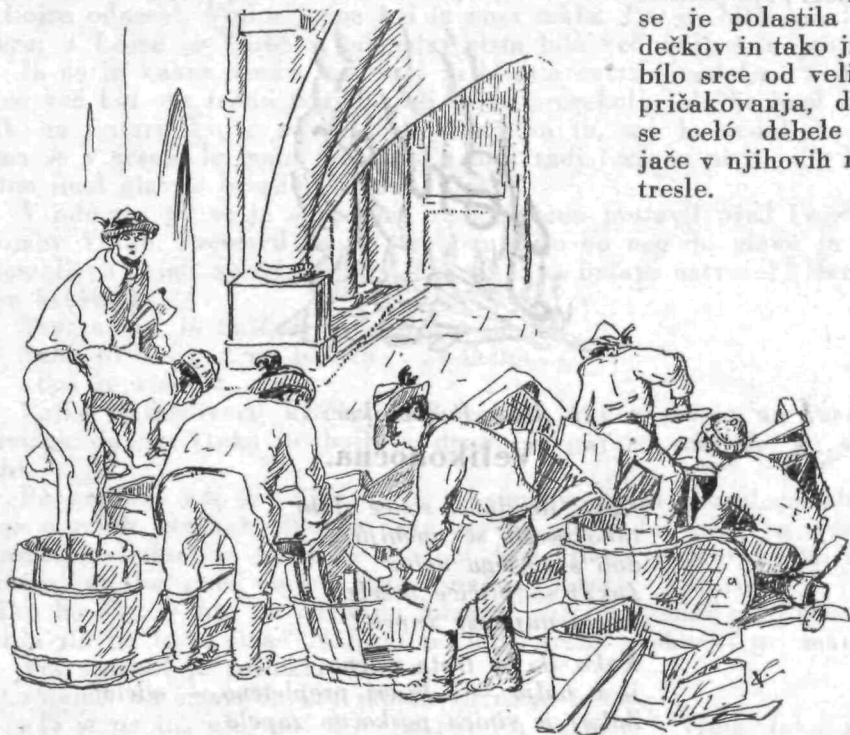
»Fantje, še pet jih gori, pa srednja, kmalu bo Jur vse pogasil.«

V cerkvi so učenci in apostoli drug za drugim zapuščali Jezusa — belo svečo na vrhu trikotnika, — kakor jih je po vrsti ugašal cerkovnik Jur po vsakem psalmu, ki so ga duhovni gospodje odpeli v klopih na obeh straneh velikega oltarja.

»Še tri,« je zakričal Jožek in že se je vse »judovsko ljudstvo« strnilo okrog zabojev in sodov in drugih lesenih posod. Vsak ud tega »judovskega ljudstva« je imel v rokah orožje, ki bo ž njim napadel samega Boga in ga na vso moč prestrašil.

»Še ena,« se je razlegal Jožkov glas, glas tistega Jožka, ki je bil videti zelo ponosen, da je smel poveljevati tako številni vojski tik pred

naskokom. Nestrpnost se je polastila vseh dečkov in tako jim je bilo srce od velikega pričakovanja, da so se celó debele gorjače v njihovih rokah tresle.

»Zdaj!« — se je glasilo Jožkovo povelje, ko so gospod župnik udarili s tanko paličico pred oltarjem po temni preprogi. Roke so se dvignile in padle. Težke palice so začele pokati po zabojih, da je odmevalo po vsem mestu. Pred cerkvijo so »strašili Boga«.

Jožek je bil v trenutku v enem samem skoku od vrat pri zabojih in pomagal »strašiti Boga«. Težko je reči, da bi bil na veliki četrtek v Jeruzalemu tak vrišč, ko so Judje kričali Pilatu radi Kristusa: »Križaj ga, križaj ga!« Jožek mi je pozneje na velikonočno soboto pripovedoval, da še nikoli ni s tako vnamo »Boga strašil«, kot to leto. Sicer je res, da mi je potožil:

»Tisti Jamnikov Tone me je s tako silo po nerodnosti kresnil po palcu, da sem moral za nekaj minut kar odnehati. No, pa hujšega ni

bilo. Kar kmalu sem jo zopet zastavil in z drugimi tovariši vzdržal do konca, dokler nismo razbili vseh zabojev in sodov, tako da so ostale le še tanke deščice.«

To pa je bilo zlasti potrebno in važno, da je Jožek vzdržal do konca. Kajti ob koncu je zopet pomagal cerkovniku Juriju, da sta spravila strašni les v »mežnarijo«, odkoder ga je potem cerkovnik na veliko soboto zjutraj zopet odnesel pred cerkev in tam pokuril za blagoslovljeni ogenj. Ko sta to delo dokončala, je rekel cerkovnik Jur malemu Jožku:

»Zdaj pa pojdi z menoj v sobo.«

Tega si mali Jožek ni dal dvakrat reči. Odšel je za svojim starim prijateljem v sobo, kjer mu je dal Jur polno perišče oblatov — in to je bila za našega Jožka večja slaščica od vseh pomaranč, potic in pirhov, ki mu jih je dala mama na velikonočne praznike.

In radi teh oblatov mali Jožek že nestrpno pričakuje naslednje velike noči ...

Ioan Podobnikar:

Velikonočna.

*Kakó, da dánés sonce zlato
takó veselo se smehljá
doli s sinjega neba?
Zakaj so ptičice vesele
pesmi najlepše zapele?*

*Kako, da se trata zelena
je v haljo — z biseri prepleteno — odela?
Zakaj je sinica poskočna zapela
prekrasno pesem vstajenja —
pesem veselja, srečnega žioljenja?*

*Zakaj trobentica ponižna pod grmom
tako veselo trobi na vse grlo? —
— Še celo vrabček, ki mu dete je umrlo
v ostri zimí, je radostno zapèl. —
In zakaj se gozd je v obleko praznično odel?*

*— Danes je On, ki premagal
je greh, mesenost naših teles,
— On, ki nam odprl je vrata nebes —
poveličan, ves svetel, čist kot kristal
iz temnega groba zmagoslavno vstal...*

Butare, pomaranče in suhe hruške.

Lojze in njegova mati sta živela v revni kajžici skoraj zunaj vasi. Tudi dve sestrici je imel Lojze, pa sta bili obe še čisto majhni. Pa je že takole, da se tisti, ki stanuje bolj na samem, nikjer drugod kaj prida domačega ne počuti. Tudi Lojzetu niso bili vaški fantini nič kaj všeč, on pa seveda njim ne. V šolo so hodili vsi v drugo vas, malo čez polje in malo skoz gozd, pa največkrat niso šli skupaj. Lojze je hodil navadno malo spredaj ali pa malo zadaj. Le kadar Gromovega Vinka ni bilo, tedaj so šli skupaj. Prav za prav se samo z Vinkom nista mogla. Nekoč ga je Lojze v šoli zatožil, da je ptičkom gnezdo razmetal, za kar je bil Vinko tepen in še zaprt povrhu. Takoj drugi dan sta se spoprijela, nekaj bunk je Lojze odnesel, Vinku je pa kri iz nosa tekla. Pa je bilo kmalu vse dobro, a Lojze in Vinko si od tedaj nista bila več najboljša prijatelja.

In se je kakor vsako leto spet približala cvetna nedelja. V šoli so se že več kot ves teden pogovarjali in se prerekali, kdo bo imel več jabolk na butari. Lojze se ni dosti menil za to, saj je vedel, da imajo doma še v jeseni le malo jabolk. Pa tudi radi tega se ni menil, ker je vedno imel glavno besedo Gromov Vinko.

V odmoru pa se je nenadoma razkoračeno postavil pred Lojzeta — Gromov Vinko. Premeril ga je strokovnjaško od nog do glave in napol zasmehljivo dejal: »No, Lojze, kaj boš pa ti na butaro natvezel? Menda — suhe hruške...?«

Ves razred je bušknil v gromovit smeh.

Suhe hruške... na butaro... hahaha...

»Boš že videl!«

Lojze je odgovoril kratko in korajžno, kakor da se na ves smeh požvižga. Saj se Vinka ne boji in drugi — naj se smejejo, če se jim ljubi.

Po končani šoli je Lojze naglo šel domov. Pa ni mogel pozabiti tistega o suhih hruškah. Zdaj je šele začutil, da je bil prav za prav res osramočen. Tuhtal in mislil je vso pot, kako bi se maščeval. Ali naj se pobriga, da bo imel on na butari največ jabolk, vsaj več kot Vinko? Težko bo šlo, — kje pa naj dobi jabolka, saj jih vendar mati nima več! Morda jih pa le še ima? Najprej bo torej treba poskusiti pri materi.

Ves zasopel je pritekkel domov.

»Mama, ali imate še kaj jabolk za mojo butaro?«

»Ti si pa tič, glej ga! Kje pa naj jih vzamem? Vidiš, tako sem ti pravila, da jih moramo shraniti za butaro, ti si jih pa kar naprej hotel in hotel. Zdaj pa ničesar ni. Sama ne vem, kako bo.«

Lojze je gledal materi naravnost v oči, pa ni mogel spoznati, ali misli mati zares, ali ga hoče samo prestrašiti.

»E, gotovo imate še kje spravljene...«

»Nimam!«

Mati torej jabolk nima. To je zbolelo Lojzeta, saj je njegov prvi in najlepši načrt šel po vodi. Slutil je že naprej, da bo tako. In zdaj? Spet se je spomnil tistega o suhih hruškah in ob tej misli je postal žalosten. Toliko da ni že spustil joka, pa ga je rešila dobra mati, ki je takoj opazila Lojzetovo bolečino.

Če boš jutri lepo in pridno varoval sestrici, ti bom pa nekaj prinesla iz mesta...«

Lojzetu se je zasvetilo v očeh.

»Seveda bom, seveda, samo da boste veliko jabolk prinesli. Veliko!«

»Prav veliko ne, saj jih je za butaro kmalu dovolj.«

»Veste, tisti Gromov Vinko mi je danes rekel, da bom jaz imel na butari suhe hruške, potem so se mi pa vsi smejali.«

»No, tisto pa že ne, nekaj ti bom že prinesla iz mesta, če boš lepo varoval doma.«

Drugi dan je ves nestrpen komaj čakal, kdaj se bo mati vrnila. Skočil je tudi tja doli za potok in narezal dolgih vrbovih šib, doma je pa potem naredil lepo butaro. Samo jabolk ji je še manjkalo, pa bi lahko takoj šel z njo v cerkev.

Mati pa ni prinesla nič jabolk, ampak štiri lepe — pomaranče. Kar zavriskal je Lojze. Boljša ena pomaranča kot deset jabolk!

Pa je prišla cvetna nedelja. V ranem jutru je Lojze naprtal svojo butaro in jo mahnil čez polje, skoz gozd proti cerkvi. Kar na smeh mu je šlo. Zdaj bi Lojze rad imel pred seboj Gromovega Vinka, ki je govoril o suhih hruškah. Da, njegova jabolka so proti Lojzetovim pomarančam še manj kot suhe hruške!

Stopil je v cerkev. Ponosno je korakal po sredi prav do oltarja, kjer je bilo mesto za šolarje. Ni postavil butare na tla, marveč jo je visoko držal v rokah, vsakdo je moral videti, da ima Šimnov Lojze pomaranče na butari.

V kotu pod prižnico je stal Gromov Vinko; smejal se je neprenehoma, presojal butare in šepetal s tovariši. Zdaj je zagledal Lojzeta. V trenutku mu je zastal navihani smeh, debelo je pogledal in dregnil tovariša: »Poglej kroto kajžarsko, ta ima pa pomaranče na butari...«

Minil je blagoslov in minila je maša. Otroci so se zakadili in se vsuli skoz vrata. Lojze je opazoval in gledal po butarah, če ima še kdo pomaranče. So jih imeli nekateri, pač, a štirih ni imel nihče.

Danes se Lojze ni izogibal vaškim fantinom. Kar v sredo médnje se je pomešal in se veselo smejal. Tako izzivalno se je smejal in ves čas je hotel stopati tik ob Vinku, da bi se bolj videla razlika med njegovo in Vinkovo butaro. Vinko je bil jezen, ni rekel ne bev ne mev, še pogledal ga ni.

Sredi pota pa je Vinko nenadoma stegnil roko, na Lojzetovi butari je zašumelo bršljanovo listje in Lojze je videl, da Vinkova roka z vso silo stiska in grabi za njegovo pomarančo.

»Kaj!«

V trenutku Lojzetova roka z veliko močjo udari po Vinkovi, takoj nato se zakotali pomaranča po rosni travi. Lojze skoči in v naslednjem trenutku je bila pomaranča že na varnem v njegovem žepu.

»Ti diše moje suhe hruške, kaj, hahaha...« se je Lojze vesel zasmejal jeznemu Vinku. Vinko se je čutil premaganega, pa nič ni pomagalo. Še enkrat bi se zakadil vanj, a ne upa, saj se zdaj vsi smejejo njemu, ko mu je Lojze tako lepo podrobil s tistim o suhih hruškah.

Zmagoslavno je Lojze prišel domov. Snel je pomaranče. Ena za mater, druga in tretja bo za sestrici, četrta, ki jo je moral junaško braniti, bo pa njegova.

Poslej se Lojze ni več tako izogibal vaškim fantinom. Danes sta že on in Gromov Vinko velika in prijatelja sta. Kadar sta dobre volje, se še vedno rada spomnita na tisto zgodbo o butarah, pomarančah in suhih hruškah.

Ančka in njeni pirhi.

Ko je Ančka povečerjala, si je lepo sezula čevlje, voščila mami lahko noč in zlezla v posteljo.

Preden pa je zatisnila oči, se je mama sklonila k nji in ji dejala:

»Ne pozabi, Ančka, da je jutri velika noč. Le glej, da boš zgodaj vstala. Saj veš, da priskaklja na veliko nedeljo iz šume zajček Dudeldajček s koškom na rami in nosi otrokom pirhe po hišah.«

Ančka je veselo plosknila z rokami in vzkliknila:

»Hojej, kar brez skrbi bodi, mama! Velikonočnega jutra pa že ne bom zaležala.«

Komaj je zjutraj sonce vzšlo, že je bila Ančka na nogah.

»Ali je bil zajček Dudeldajček že tukaj?« je pobarala mamo.

»Seveda je bil,« je potrdila mama; »in še kako lepe pirhe ti je prinesel.«

»Kam jih je pa dal?« je bila Ančka v svoji nedočakanosti na moč radovedna.

»To bi pa že morala vedeti,« ji je razložila mama, »da zajček ne položi pirhov otrokom kar pod nos, ampak da jih dobro skrije. Poišči jih!«

In jih je Ančka začela z vso vnemo iskati po sobi in kuhinji. Pre-taknila je vse koticke, odprla vse predale, vteknila nos v vsak lonec in vsako luknjico, celó pod mizo in pod omaro ni pozabila pokukati. Toda šele čez četrte ure je našla prvi pirh — prav na dnu posode za sol je ležal. Bil je lepo okrogel in rdeč kakor nageljnov cvet.

Po dolgem iskanju je našla tudi drugi pirh — v velikem očetovem škornju. Bil je lepo moder, kakor božje nebo — pirh namreč, ne škorenj.

»No, zdaj pa poišči še tretjega«, je hudomušno dejala mama. »Tega boš prav kmalu našla.«

Z veliko vnemo se je lotila Ančka iskanja tretjega pirha. Pokukala je v vsak čevelj, pretipala blazine in vse žepé po omarah — toda pirha ni bilo nikjer. »Le kje nagajivec tiči?« je godrnjala in se kregala. »Oh, ta zajček Dudeldajček! Nalašč mi ga je tako skrila.«

»Hojej, Ančka«, se je poredno smejala mama, »hojej, to je pa res čudno, da tega pirha ne moreš najti, ko bi ga lahko našla z zavezanimi očmi! Še koraka ti ni treba napraviti — in že ga imaš!«

Ančka je iskala, iskala vsepovsod — zastonj. Pirha ni bilo nikjer. Pomračilo se ji je slednjič čelo in na jok ji je šlo. Dve debeli solzi sta ji zdrknili po licu. V strahu, da bi mama solz ne opazila, si jih je Ančka hotela na skrivaj obrisati. Segla je v žep po robec — hej, in se je v tem trenutku tako veselo zasmejala, kakor da je zadela srečko za najmanj milijon dinarjev. Poskočila je visoko od tal in židane volje zarajala po sobi:

»Mama, mama, zdaj ga pa imam! Juhuhu! V žepu sem ga našla!«

Ta pirh je bil svetlorjav in je na soncu blestel kakor čisto zlato.

Ančka je položila pirhe v ročno košarico in jih začela nato vsa srečna razkazovati znancem in znankam v hiši. Še mucu in kužu jih ni pozabila pokazati. No, tadva modrijana nista bila bogve kako navdušena za to reč. Muc se je zaspano pretegnul na klopi in čemerno zazijal, ko je ugotovil, da pirhi niso miške.

»Mijav, mijav — oh, kdo bi v to košaro zijal!«

Kuža pa je nevšečno zarenčal, ko je povohal pirhe in videl, da niso klobase: »No ja, hov, hov — meni je prav!«

In je pokazal užaljeni Ančki hrbet.

Ko se je Ančka praznje preoblekla, je vzela košaro s pirhi in odšla z njo na cesto, kjer je sonce sijalo in so ptički peli tako lepo, kakor pojo pač le na velik praznik.

Tedaj je pristopicala z drobnimi in plahimi koraki po cesti bleda, bedno oblečena deklica. Njene oči so bile tako trudne, tako žalostne, kakor da niso še nikoli nič lepega in veselega videle na svetu. Obvisele so kakor ukovane na pisani košarici male Ančke in zažarele v tihem, sladkem zavzetju.

»Joj, punčka, kako lepo košarico imaš! In pirhe! Ali ti jih je zajček Dudeldajček prinesel?«

»Seveda«, je pokimala Ančka z zlatolaso glavo. »Ali jih tebi ni nič prinesel?«

»Nič«, je žalostno odkimala uboga deklica. »K nam ne pride ne zajček ne sv. Miklavž ne Božiček. Mi smo tako revni in visoko gori pod streho stanujemo.«

»Kaj pa je tvoja mama?« je bila radovedna Ančka.

»Perica«, je zaupno povedala deklica. »Veš, tako malo zasluži, da na veliko noč še belega kruha nimamo.«

V drobnem Ančkinem srcu se je nekaj narahlo zgenilo. Malo je pre-mišljevala, ali bi ali ne bi — potem se je hitro odločila in stisnila košarico s pirhi ubogi deklici v roke.

»Na, vzemi in si misli, da ti je zajček Dudeldajček prinesel!«

Oči bedne deklice so zasijale svetleje od nebeških zvezd. Pritisnila je košarico z velikonočnimi darovi kakor dragocen zaklad na srce in stekla vsa srečna proti domu. Še zahvaliti se je bila pozabila, tako je bila zavzeta nad Ančkino radodarnostjo ...

V daljavi so zadoneli zvonovi:

»Zapoj veselo, o kristjan,
veselja tvojega je dan ...«

Kakor mehka božja dlan je njihova pesem pobožala srce naše male, dobre Ančke in sam Bog jo je iz nebes blagoslavljal in zapisal njeno ime v zlato knjigo.

Ivan Podobnikar:

Velikonočne želje sirote.

*Da sem mogočen kot pravljični kralj,
priklical bi ptičke vesele,
da bi iz neznanih dalj
k meni prihitele*

in mi pesmi vesele zapele ...

*Da sem velik kot sam bajni orjak,
bi zvezde naklestil s prešernega neba,
da bi z njimi igrala se bratca moja dva
in bi meni razsvetljevale duše grozni mrak.*

*Da sem mogočen kot sam Bog,
bi s solzami priklical iz mrzle zemlje
mrto mater, katere srcé
je gluho za solze in jok
njenih preljubih — zapuščenih otrok ...*

Janko Sicherl:

Olimpijada 1936.

Današnje slike Vam prikazujejo lahkoatletske mete.

Na prvi sliki vidimo tekmovalca, ki je sunil 7 kg težko kroglo 16 m daleč. Postavil se je ob rob kroga, ki meri v premeru 2 m. Kroglo drži z desnico nad ključnico ob vratu. Z zaletnim poskokom je izvedel sunek, sprožil roko, pri tem pa je izkoristil moč trupa in desne rame. Velik, močan in hiter je ta mož. Mnogo je vadil suvanje krogle. Dosegel je na olimpijadi prvo mesto ter dokazal, da so Nemci odlični v tej panogi lahkoatletskega športa.

Suvanje krogle.
Zmagovalec Woelke (Nemčija).

Metanje diska.
Rekorder Carpenter (Amerika).

Drugi tekmovalec meče disk. Disk je lesena, s kovino obložena plošča, ki je težka 2 kg in meri v premeru 22 cm. Kako lepo drži metalec ploščo! Prste dlani in del podlehti je položil na ploskovno stran, zadnje členke prstov pa je zakrivil preko roba plošče. Za metanje diska so potrebne dolge roke. Čim daljši je zamah, tem lepši je met. Tudi tu stoji metalec v krogu, ki je na sliki prav razločno označen. Spretni zmagovalec je priboril Ameriki prvo mesto. Povečal je krožno hitrost meta s tem, da se je obrnil v krogu za 360 stopinj ter tako dal disku še večji pospešek. Zalučal je disk. Njegov met je bil najdaljši. Merilci so namerili 50 m. Metanje diska je bila že pri starih Grkih zelo priljubljena športna igra.

Tretja slika nam kaže nemškega prvaka Stöckca, ki meče kopje. Kopje je 260 cm dolga palica. Spredaj ima kovinasto konico. Težišče pa je ovito z vrstico, da je prijem dovolj trden. Tudi za metanje kopja je treba dokaj moči, saj tehta ta palica 800 gr. Metalec potrebuje za met kopja dolg zalet, ki znaša 20 m. Prvih dvanajst korakov služi za hitrost, pri zadnjih štirih vleče kopje nazaj, nato sledi met. V trenutku meta je tekmovalec podoben napetemu peresu. Olimpijski zmagovalec se je dobro napel, zakaj njegovo kopje je kakor puščica zletelo po zraku

ter se v daljavi 71 m zapičilo v mehka, zelena tla. Seveda je treba pri metanju previdnosti, da kopje koga ne zadene. Spominjam se, ko sem bil še

Nemški prvak Stöck meče kopje.

majhen šolarček, kako je kopje močno ranilo nekega našega sošolca, ki je podlegel rani. Športnik bo vedno poslušen svojemu vaditelju, ker ve, da ta odgovarja za svoje učence. Seveda je danes mnogo neubogljivčkov. Kdor strelja s fračo ptičke in pobija šipe, ta gotovo ni športnik, ker uganja divji šport.

Med lahkoatletске mete spada tudi metanje kladiva. Kladivo so metali Škoti. Danes ne mečemo kladiva, ampak visečo kroglo. Krogla visi na žici. Za prijem nam služi ročica. To kladivu podobno orodje meri 122 cm in tehta 7 kg. Slično kakor kroglo in disk mečemo tudi kladivo iz kroga, ki meri nad 2 m. Tudi v metanju kladiva so zmagali Nemci. Prvak Hein je pograbil kladivo z obema rokama in ga vihtel okrog sebe. Ta atlet je z izredno močjo zavihtel kladivo ter ga zalučal 56 m daleč.

Vem, da ste navdušeni športniki in bi radi metali kroglo, disk in kopje. Pa boste morali pojesti še precej žgančkov, da boste dorasli v korenjake tekmovalce, kakršni nastopajo na olimpijadah. (Dalje.)

Fr. Kunstelj:

Ptička.

»Kljunčka nočeš več odpreti,
pesmi lepih nočeš peti?
Gorko sonceže že sije,
zlate žarke v kletko — lijel
Daj nam, daj zažrgoleti,

saj toplo, svetlo je v kletkil«
Zlato soncece se skrije,
v sobo mrak se tiho zlije.
Ptička v perje kljunček stisne,
zadnji vzdih ji iz grla pljusne...

Zanimivosti

Kako je bil april pri marcu na obisku. V starih časih je povabil marec aprila na obisk. Ko je prišel dogovorjeni dan, je sedel april na voz, da bi se odpeljal k marcu. Ali navihani marec je nenadoma poslal toliko snega, da april ni mogel nikamor s svojim vozom. Moral se je vrniti domov. Drugo leto je april znova poskusil svojo srečo. Toda to pot si je vzel namesto voza sani. Zviti marec je pa sedaj nalašč tako segrel zrak, da se je ves sneg v trenutku stajal in so radi tega vode na-

rasle in se razlile po dolinah in ravninah. April se je moral zopet vrniti domov. Ko se je sankal domov, sreča svojega brata maja. »Zakaj si tako žalosten?« ga vpraša maj. »Kako naj bi ne bil žalosten,« odvrne april, »ko pa že dve leti hodim k marcu na obisk, pa ne pridem tja ne z vozom ne s sanmi, ker je vreme vedno prav nasprotno«. Maj pa mu svetuje: »Poslušaj! Vzemi na pot k marcu voz, sani in splav, pa boš prav gotovo prišel k njemu.« Res vzame prihodnje leto april vse troje s sabo na pot. Najprej je napregel sani, na-

ložil nanje vóz in splav in se odpeljal. Marec mu zopet pošlje južno vreme, ki je stajalo sneg. Pa to ni aprila nič zbegalo. Vzel je voz, naložil nanj sani in splav in se nemoteno peljal dalje. Zopet nastane zima, april zopet na sani. Nazadnje se je začelo zopet vse tajati, vode so narasle in se razlile preko bregov. Sedaj vzame april splav, naloži nanj sani in voz in se tako

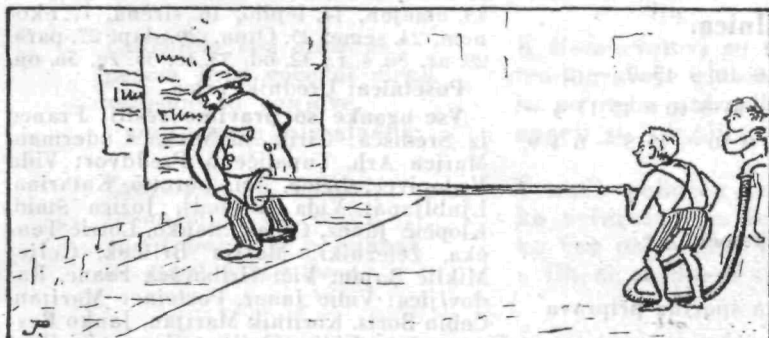
srečno pripelje k marcu. Ta je bil zelo presenečen, ko ga je zagledal, ker ga je hotel s svojim povabilom samo »potegniti za nos«. Ko pa je zvedel, da mu je maj svetoval, kako naj ga ukane, je marec zapretil maju: »To mi boš pa drago poplačal, le zapomni si!« In je poslal maju nekaj prav ostre zime. To dela marec še sedaj, ker mu še vedno ni odpustil.

Za dobro voljo

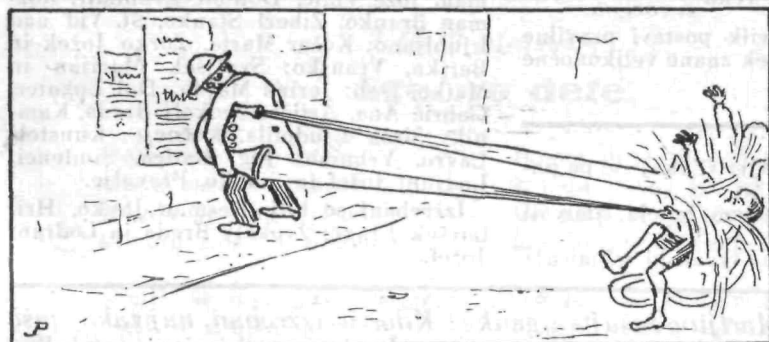
Kakršno posojilo — takšno vračilo.

Ded zamišljen — here ...

Bas njegov — se pere ...

Kdo se pa zdaj — dere ...?

Uredništvo in uprava Vrta želita vsem naročnikom, sotrudnikom in prijateljem mladine veselo alelujo!

Uganke, rešitve in drugo

Trpljenje na Kalvariji.

Številnica.

5 4 3 2 15 — 14 8 10 8 15 2 — 2 —
 11 7 12 10 1 13 4 9 — 14 8 10 8 15 13 4 —
 1 14 2 13 16 4 — 6 4 9 10 — 13 8 — 6 4 9.

Ključ:

1 2 3 4 5 drag kamen
 6 7 8 9 grm
 10 11 12 13 zimska sportna priprava
 14 2 15 16 4 ruska reka

Mesto gornjih števil postavi pravilne črke, da dobiš začetek znane velikonočne pesmi!

Mama novi služkinji: »Zakaj ste pa pustili prejšnjo službo?«

Služkinja: »Ker nisem hotela umivati otrok.«

Mali Francek: »Kar vzemi jo, mamica!«

Demant.

a	1. samoglasnik
a a a	2. ženski glas
a a a a d	3. del stadiona
e e e g j j l	4. { navpično in vo- doravno po sredi isti vzklík
l l n o r	5. zemlja
r t u	6. del voza
u	7. samoglasnik

Rešitev uganek iz 6. številke:

Napis v treh jezikih: Če je sam Bog z nami, se nikogar ne bojimo.

Križanica: Vodoravno: 1. meja, 5. udar, 9. opera, 11. omara, 12. kolos, 15. so-sed, 18. amen, 19. Riko, 20. ep, 21. ro, 22. ji, 23. en, 24. selo, 26. snop, 28. enota, 30. sla-ma, 31. motor, 34. Razor, 37. eden, 38. pena.

Navpično: 1. moka, 2. ep, 3. je, 4. Aron, 5. umor, 6. da, 7. ar, 8. Rado, 10. as, 11. os, 13. omejen, 14. lepilo, 16. sirena, 17. eko-nom, 24. seme, 25. Oton, 26. slap, 27. para, 29. ar, 30. s. r., 32. od, 33. te, 35. ze, 36. on.

Posetnica: Urednik Vrta.

Vse uganke so pravilno rešili: France iz Središča; Cirila in Mirko Cuderman, Mariča Arh, Tupaliče p. Preddvor; Vida Vodopivec, Urlep Aci, Loretto Katarina, Ljubljana; Vida Košmelj, Jožica Šmid, Klopčič Janez, Oblak Stanko, Lotrič Tončka, Železniki; Marija Brišček, Celje; Miklič Bojan, Vič; Hribovšek Franc, Radovljica; Vidic Janez, Posteiner Marijan, Čebin Boris, Koritnik Marijan, Janko Resman, Jože Vidic, Dolinar Zvonimir, Rozman Branko, Zihel Stanko, Št. Vid nad Ljubljano; Kočar Marta, Zorko Jožek in Bertka, Vransko; Svoljšak Marijan in Matko, Dob; Jerina Majda, Dol. Logatec, Gabrič Ana, Artiče; Žvokelj Breda, Kamnik; Širok Ljudmila, Kočevje; Kunstelj Lavro, Vrhnika; Jug Zlatica, Studenci; Lodrant Jožef in Stanko, Prevalje.

Izžrebani so bili: Resman Janko, Hribovšek Franc, Žvokelj Breda in Lodrant Jožef.

Opozorilo! Marljivo rešujte uganke! Kdor je izžreban, naj takoj piše na našo upravo po mladinsko knjigo, ki si jo želi! Ker se bliža šolsko leto koncu, hitite s poravnavo naročnine!

»Vrta« izhaja 15. dan v mesecu in stane za vse leto Din 15.—. Izdaja ga Konzorcij »Vrta«. Urejuje ga in oblastem odgovarja Jesenovec France, profesor v Ljubljani, Vodovodna cesta št. 24. — Uprava »Vrta« v Ljubljani, Kopitarjeva ul. 2 (H. Ničman). Tiska ga Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč).